

**Rječnik održivosti u
digitalnom marketingu
IAB-a Croatia**

rujan, 2024.

Uvod

Danas se procjenjuje da ukupni ekološki utjecaj interneta iznosi oko [2%-4% globalnih emisija ugljika, a tipična oglasna kampanja emitira 5,4 tone CO2](#). Kako industrija i društvo postaju sve svjesniji klimatske krize i utjecaja interneta i digitalnih oglasa na okoliš, sada je važnije nego ikad preuzeti odgovornost i poduzeti konkretne korake ka očuvanju okoliša.

Radi olakšavanja dijaloga **među članovima cijelog ekosustava digitalnog oglašavanja i pružanja smjernice koje jačaju napore industrije za održivost**, IAB Croatia složio je **jedinstveni rječnik s osnovnim i najvažnijim pojmovima okolišne održivosti**. Nastao na temelju [dokumenta](#) IAB-a Europe i Odbora za standarde održivosti (Sustainability Standards Committee), rječnik uključuje pojmovnik ključnih izraza i preporuka za standardizaciju jezika, osiguravajući dosljednost i relevantnost u raspravama o održivosti u digitalnom oglašavanju. Ove će najbolje prakse i standardi pomoći i usmjeravati sve sudionike industrije kako bi **smanjili količinu energije koju troše i emisije ugljika koje proizvode korištenjem digitalnih medija**.

općenito

EMISIJE STAKLENIČKIH PLINOVA / GREENHOUSE GAS EMISSIONS

Pojam staklenički plinovi odnosi se na plinove koji doprinose učinku staklenika, pri čemu se toplina zadržava u atmosferi (putem apsorpcije infracrvenog zračenja), što dovodi do globalnog zagrijavanja. Postoji znanstveni konsenzus o tome da povećana koncentracija plinova, kao što su ugljikov dioksid, metan i dušikov oksid, u atmosferi dovodi do povećanja temperature površine planeta.

ALAT ZA PROCJENU KOLIČINE UGLJIKA / CARBON ESTIMATOR

Alat koji prihvaća unose koji opisuju aktivnost u vrijednosnom lancu (npr. broj prikaza, veličina kreativne datoteke) i procjenjuje koliko te aktivnosti doprinose stvaranju stakleničkih plinova. Odbor za standarde održivosti IAB-a preporučuje da se ti alati nazivaju "procjeniteljima" ili "modelima" umjesto "kalkulatorima". [Preporuka IAB-a Europe o korištenju jezika.](#)

PROCJENA / ESTIMATION

Izračun emisija putem analiziranja aktivnosti i njihove ekološke intenzivnosti korištenjem sekundarnih podataka. Izvori sekundarnih podataka mogu uključivati istraživanja, baze podataka o intenzitetu ili vladine agencije. Modeli se mogu oslanjati na prosjek industrije i zamjenske podatke. Opisuje više probabilističke procese.

MJERA / MEASUREMENT

Izračun emisija putem prikupljanja primarnih podataka koji opisuju aktivnosti i njihovu ekološku intenzivnost. Primarni podaci mogu, primjerice, uključivati podatke o potrošnji energije. Opisuje više determinističke procese.

NULTA NETO STOPA / NET ZERO

Postizanje nulte neto stope emisije definirano je inicijativom [Science Based Targets](#) (SBTi) kao smanjenje emisija 1., 2. i 3. područja na nulu ili rezidualnu razinu koja je u skladu s postizanjem globalne nulte neto stope emisije ili na sektorskoj razini u prihvatljivim putanjama usklađenim s ciljem od 1,5°C; i trajno neutraliziranje svih preostalih emisija u godini postizanja cilja nulte neto stope i bilo kojih emisija stakleničkih plinova ispuštenih u atmosferu nakon toga.

KRATKOROČNI CILJ SMANJENJA / SHORT-TERM REDUCTION TARGET

Kratkoročni cilj (5-10 godina) postavljen u okviru SBTi-ja koji opisuje korake smanjenja koje će poduzeti kako bi postigli svoj dugoročni cilj. Kada se dostigne datum kratkoročnog cilja, mora se odrediti novi kratkoročni cilj.

DUGOROČNI CILJ SMANJENJA / LONG-TERM REDUCTION TARGET

Dugoročni cilj smanjenja emisija postavljen u okviru SBTi-a koji odražava razinu smanjenja emisija u opskrbnom lancu potrebnu kako bi sve ostalo u skladu s povećanjem globalne prosječne temperature od 1,5°C do 2050. godine.

PODRUČJE EMISIJE / EMISSION SCOPES

Kategorizacija emisija u tri područja ovisno o izvoru u vrijednosnom lancu na temelju [GHG protokola](#).

1. PODRUČJE / SCOPE 1

Emisije ovog područja izravne su emisije iz vlastitih ili kontroliranih izvora. To uključuje energiju korištenu na licu mjesta kao što su toplina, električna energija i emisije prijevoznih vozila korporativnih poduzeća.

2. PODRUČJE / SCOPE 2

Emisije ovog područja neizravne su emisije iz proizvodnje kupljene energije.

3. PODRUČJE / SCOPE 3

Emisije ovog područja sve su neizravne emisije koje se javljaju u vrijednosnom lancu tvrtke, uključujući prethodne i naknadne emisije.

NAKNADNE EMISIJE / DOWNSTREAM EMISSIONS

Naknadne su emisije one koje se javljaju nakon što tvrtka proda svoje proizvode ili usluge, kao što su emisije nastale korištenjem i odlaganjem proizvoda tvrtke.

PRETHODNE EMISIJE / UPSTREAM EMISSIONS

Prethodne su emisije one koje se javljaju prije nego što tvrtka kupi robu ili usluge, kao što su emisije nastale pri ekstrakciji i transportu sirovina.

KORPORATIVNE EMISIJE / CORPORATE EMISSIONS

Emisije povezane s poslovnom aktivnošću tvrtke, koje obuhvaćaju sve poslovne jedinice te proizvode ili usluge.

EMISIJE NA RAZINI PROIZVODA / PRODUCT-LEVEL EMISSIONS

Emisije povezane s određenim proizvodom, koje obuhvaćaju aktivnosti uključene u njegovu proizvodnju, distribuciju, korištenje i odlaganje.

RASPODJELA EMISIJE / EMISSIONS ALLOCATION

Dodjeljivanje dijelova ukupne emisije određenom proizvodu ili usluzi. Na primjer, emisije tvrtke mogu se raspodijeliti na različite proizvode ili usluge na temelju razina prihoda koje generiraju.

METODA KONSOLIDACIJE / CONSOLIDATION METHOD

Pristup koji se koristi za definiranje opsega analize emisije temelji se na udjelu vlasništva (equity share), financijskoj kontroli ili operativnoj kontroli.

ANALIZA ŽIVOTNOG CIKLUSA / LIFE CYCLE ANALYSIS

Životni ciklus proizvoda odnosi se na sve faze povezane s njim, od stvaranja do njegovog odlaganja. Analiza životnog ciklusa usredotočuje se na utjecaj koji svaka od ovih faza proizvoda ima izvan njezina doprinosa profitima tvrtke. Ti utjecaji mogu se široko grupirati u kategorije društvenih i okolišnih utjecaja.

UGRAĐENE EMISIJE / EMBODIED EMISSIONS

Ugrađene emisije odnose se na ukupne emisije generirane tijekom životnog ciklusa proizvoda, uključujući proizvodnju i kraj životnog vijeka.

KOMPEZACIJA ZA EMISIJU UGLJIKA / CARBON OFFSETTING

Kupnja kredita namijenjena je predstavljanju subvencioniranja projekata s pozitivnim utjecajem na okoliš koji inače ne bi bili financijski održivi. Kompenzacija za emisiju ugljika namijenjena je uravnoteženju preostalih emisija tvrtke nakon strategije smanjenja. Projekti koji imaju carbon offset i partneri za verifikaciju podvrgnuti su temeljitim provjerama.

OBJAVLJIVANJE NEFINANCIJSKIH INFORMACIJA / NON-FINANCIAL DISCLOSURE

Objavljivanje informacija koje se odnose na rad tvrtke izvan financijskih podataka, obuhvaćajući područja poput utjecaja na okoliš te raznolikosti i uključivost.

POTENCIJAL GLOBALNOG ZAGRIJAVANJA / GLOBAL WARMING POTENTIAL

Svaki staklenički plin ima određeni potencijal globalnog zagrijavanja (GWP), vrijednost koja odražava koliko kilograma tog plina u atmosferi doprinosi globalnom zatopljenju tijekom određenog vremenskog razdoblja u usporedbi s kilogramom ugljičnog dioksida. U skladu s tom definicijom ugljični dioksid uvijek ima GWP vrijednost 1. Za potpuno definiranje GWP-a, važno je jasno odrediti vremensko razdoblje koje se razmatra, jer svaki plin ima svoje vlastito vrijeme zadržavanja u atmosferi (tj. vrijeme koje provodi u atmosferi prije nego što se prirodno apsorbira).

EMISIJA EKVIVALENTNA EMISIJI UGLJIČNOG DIOKSIDA / CO2 EQUIVALENT EMISSIONS

Utjecaj globalnog zatopljenja stakleničkih plinova može se izraziti korištenjem jedinstvene mjerne jedinice: količina ugljičnog dioksida koja bi imala ekvivalentan utjecaj na globalno zatopljenje tijekom određenog vremenskog razdoblja. Bitno je napomenuti da se masa svakog plina množi s njegovim potencijalom globalnog zatopljenja (GWP), čime se povezuje s jediničnim utjecajem ugljičnog dioksida u atmosferi.

DVOSTRUKA MATERIJALNOST / DOUBLE MATERIALITY

Koncept koji je u osnovi CSRD-a (Corporate Sustainability Reporting Directive), a koji navodi da tvrtke trebaju razmatrati i izvještavati o svojim okolišnim utjecajima te o tome kako teme održivosti utječu na financijsko stanje tvrtke. Europska komisija i EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group) razvijaju dodatne smjernice o procjeni materijalnosti. Više informacija možete pronaći u dokumentu dostupnom na [poveznici](#).

LOKACIJSKI OGRANIČENA EMISIJA / LOCATION-BASED EMISSIONS

Emisije temeljene na lokaciji odnose se na emisije ugljika koje se izračunavaju koristeći faktor intenziteta emisija električne energije na specifičnoj geografskoj lokaciji gdje se aktivnost odvija. Obično faktore emisija pružaju vladine agencije, baze podataka ili međunarodne organizacije.

TRŽIŠNO OGRANIČENA EMISIJA / MARKET-BASED EMISSIONS

Emisije temeljene na tržištu uključuju faktore emisija koji odražavaju specifične izvore korištene električne energije i stoga uzimaju u obzir odluke o kupnji koje pojedino poduzeće donese. Ovaj pristup omogućuje organizacijama da uzmu u obzir

utjecaj njihovih odluka o kupnji energije na okoliš prilikom izvješćivanja. Faktori emisija mogu biti izvedeni iz ugovornih instrumenata, definiranih u GHG Protocol Scope 2 Guidance, da uključuju "bilo koju vrstu ugovora između dvije strane za prodaju i kupnju energije zajedno s atributima o proizvodnji energije, ili za zahtjeve za attribute koji ne dolaze u paketu."

NEIZVJESNOST / UNCERTAINTY

Razina do koje su podaci korišteni u okolišnom modeliranju nepotpuni, netočni ili neprecizni, utječe na ukupnu robusnost analize i donošenje odluka temeljenih na rezultatima modela.

GRANULARNOST / GRANULARITY

Razina detalja u podacima korištenim za okolišno modeliranje. To uključuje učestalost podataka i njihovu specifičnost. Mjesečni podaci o potrošnji energije iz određenog podatkovnog centra su detaljniji od godišnjih podataka o ukupnim emisijama podatkovnih centara poduzeća.

PROSJEČNE EMISIJE / AVERAGE EMISSIONS

Prosječne emisije odnose se na prosječnu razinu emisija koje nastaju zbog određene razine potražnje za električnom energijom u određenom trenutku. Izračunavaju se prosjekom intenziteta stakleničkih plinova (GHG) svakog izvora energije prema njegovom doprinosu strukturi izvora energije određene mreže.

MARGINALNE EMISIJE / MARGINAL EMISSIONS

Dodatne emisije koje nastaju zbog malog povećanja potražnje za električnom energijom u mreži u određenom trenutku.

DOBROVOLJNA OBJAVA / VOLUNTARY DISCLOSURE

Objave informacija koje opisuju okolišnu učinkovitost organizacije ili linije proizvoda ili usluga izvan onoga što je propisano od strane regulatornih tijela. Na primjer, postavljanje cilja smanjenja emisija kroz inicijativu Science-Based Targets dobrovoljna je akcija koja zahtijeva dobrovoljno objavljivanje podataka o emisijama.

obveze usklađenosti

DIREKTIVA O KORPORATIVNOM IZVJEŠĆIVANJU O ODRŽIVOSTI / CORPORATE SUSTAINABILITY REPORTING DIRECTIVE

Direktiva o korporativnom izvještavanju o održivosti (CSRD) je propis Europske unije koji nalaže opsežne zahtjeve za izvještavanje o održivosti za velika poduzeća i mala i srednja poduzeća, s ciljem poboljšanja transparentnosti i odgovornosti u pitanjima okoliša, društva i upravljanja (ESG). Ona zamjenjuje Direktivu o nefinancijskom izvještavanju (NFRD) i zahtijeva detaljna izvještavanja o rizicima, prilikama i utjecajima održivosti.

DIREKTIVA O DUŽNOJ PAŽNJI ZA ODRŽIVO POSLOVANJE / CORPORATE SUSTAINABILITY DUE DILIGENCE DIRECTIVE

Direktiva o dužnoj pažnji za održivo poslovanje (CSDDD) predloženi je propis EU-a koji obvezuje velika poduzeća da identificiraju, spriječe, ublaže i odgovaraju za stvarne i potencijalne štetne učinke na ljudska prava i okoliš kroz njihove vrijednosne lance. Cilj direktive je poticanje održivog i odgovornog korporativnog ponašanja integriranjem dužne pažnje u okvire korporativnog upravljanja.

DIREKTIVA O TVRDNJAMA O PRIHVATLJIVOSTI ZA OKOLIŠ (PRIJEDLOG) / GREEN CLAIMS DIRECTIVE (PROPOSED)

Direktiva o tvrdnjama o prihvatljivosti za okoliš (GCD) je propis Europske unije namijenjen suzbijanju zavaravajućih ekoloških tvrdnji i *greenwashinga* postavljanjem jasnih kriterija koje poduzeća moraju zadovoljiti kako bi potkrijepila svoje ekološke

tvrdnje usmjerene prema potrošačima. Direktiva zahtijeva da tvrtke pruže pouzdane, usporedive i provjerljive informacije o ekološkom utjecaju svojih proizvoda i usluga.

EUROPSKI STANDARDI IZVJEŠTAVANJA O ODRŽIVOSTI / EUROPEAN SUSTAINABILITY REPORTING STANDARDS

Europski standardi za izvještavanje o održivosti (ESRS) detaljne su smjernice koje je razvila Europska grupa za savjetovanje o financijskom izvještavanju (EFRAG) za poduzeća pod CSRD-om kako bi osigurala sveobuhvatno i dosljedno izvještavanje o održivosti. Ovi standardi imaju za cilj standardizirati objavljivanje informacija o ESG (okolišnim, društvenim i upravljačkim) pitanjima, osiguravajući pouzdanost za dionike.

STANDARDI IZVJEŠTAVANJA O ODRŽIVOSTI U UJEDINJOM KRALJEVSTVU / UK SUSTAINABILITY REPORTING STANDARDS

Britanski standardi za izvještavanje o održivosti (UK SRS) su skup smjernica osmišljenih kako bi standardizirali izvještavanje o održivosti za poduzeća koja posluju u Ujedinjenom Kraljevstvu.

digitalno oglašavanje

OKOLIŠNA ODRŽIVOST / ENVIRONMENTAL SUSTAINABILITY

Ekološka održivost u digitalnom oglašavanju odnosi se na usvajanje akcija i strategija od strane dionika digitalnog oglašavanja radi smanjenja i minimiziranja agregiranog negativnog okolišnog utjecaja poslovnih aktivnosti duž lanca vrijednosti digitalnog oglašavanja. Prvo, smanjenjem okolišnih utjecaja koji proizlaze iz životnog ciklusa IT resursa povezanih s dostavom digitalnih oglasa, uključujući, ali ne ograničavajući se na emisije stakleničkih plinova i njihov utjecaj na klimatsku izvanrednu situaciju, te konačno kroz ulaganje u napore dekarbonizacije i dobrovoljni doprinos pozitivnim inicijativama zaštite okoliša gdje smanjenje nije moguće. [Definiciju je objavio IAB Europe.](#)

MANIPULATIVNI ZELENİ MARKETING / GREENWASHING

Iznošenje neosnovanih ili zavaravajućih tvrdnji u vezi s utjecajem oglašivača ili proizvoda na okoliš.

IZBJEGAVANJE KOMUNICIRANJA ESG NAPORA / GREENHUSHING

Pojava koja označava da korporacija izbjegava pitanja ekološke održivosti kako bi izbjegle inspekciju.

KLJUČAN POKAZATELJ USPJEŠNOSTI OKOLIŠNE ODRŽIVOSTI / ENVIRONMENTAL KPIS

Mjerni pokazatelji koji odražavaju ekološku učinkovitost kampanje (npr. g CO₂e po milijunu prikazivanja).

OKVIR ZA EMISIJU GLOBALNIH MEDIJA GARM-α / GARM GLOBAL MEDIA EMISSIONS FRAMEWORK

Globalni, višekanalni standardi za procjenu emisija stakleničkih plinova (GHG) u oglašavanju koji se razvijaju uz podršku Globalnog saveza za odgovorne medije i podršku IAB-a Europe na digitalnim kanalima.

STVARANJE KREATIVNIH SADRŽAJA / CREATIVE PRODUCTION

Prva faza digitalne oglašivačke kampanje; emisije tijekom stvaranja kreativnih sadržaja modeliraju se pomoću različitih dostupnih alata. Ovo obično uključuju emisije koje proizlaze iz proizvodnje kreativnih materijala. U GARM-ov su okvir uključeni i pohrana te tehnička manipulacija tih materijala.

DISTRIBUCIJA / DISTRIBUTION

Druga faza digitalne oglašivačke kampanje; emisije proizlaze iz alokacije prostora za oglašavanje i dostave kreativnih sadržaja. Ovo je uključeno u GARM-ov okvir i okvir koji su donijeli SRI i Alliance Digitale.

POTROŠNJA / CONSUMPTION

Treća faza digitalne oglašivačke kampanje; emisije proizlaze iz učitavanja i prikaza kreativnih sadržaja na uređaju korisnika. Ovo je uključeno u GARM-ov okvir i onaj okvir kojeg su objavili SRI i Alliance Digitale.

kontakt

Dunja Ivana Ballon, dunja.ballon@iab-croatia.com

Marin Vlainić, marin.vlainic@iab-croatia.com

Ako želite saznati više o aktivnostima, projektima i članovima IAB-a Croatia, posjetite www.iab-croatia.com.